

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Második félév.

Kolozsvár, September 12kén, 1839.

11. szám.

Tartalom: A' francia tudós társaság' aug. 19dikei ülése Párizsban, (y.) 81. lap. A' határozatok, (K. ...., y) 84. l.

A' francia tudós társaság' aug. 19dikei ülése Párizsban.

A' Daguerrotype' lemagyarázása.

(Kütfő: Journal des Débats.)

Ez, mint könnyen érthetni, ünnepélyes napja vala az intézetnek; a' tudományok' academiája 's a' szépművek' academiája együvé gyülnének; Arago urtól a' Daguerre' nyolcz vagy tíz hónap óta olly részvétellel zajgatott bánásmódjának előterjesztését hallgatandók. Ezen fontos felfedezményről látott eredményei élénk kíváncsiságot gerjesztettek titka' kitatulására 's ezen titok egyszerre illetvén a' mesterségek' és tudományok' érdekeit, művészekből, tudósokból 's kedvellőkből álló számos közönség tödula az intézet' ajtaira már három órával az ülést kiányítása előtt; félő lehetne, nehogy ezen tolongásban, mellyhez nincs szokva az academia, valami rendtelenség támadjon; de olly jó rendelkezések valának téve, hogy minden ember, legalább minden ki a' terembe befért kényelmesen láthatta 's megvizsgálhatta a' Daguerrotype' műveit 's hallhatta az Arago úr által előadott felvilágosító sokat.

Három, a' Daguerre úr' módja szerint készített kép vala mutatványul kiteve; e' képet kétségkivül nagyon bámulák; de nem e' vala az ülést fontos tárgya; kettő közülök már ismeretes, és a' maga Daguerre úr által nyert ered-

mények' tökélyét senki sem kétlé; tudák, hogy találmánya az ő kezei között a' tökély' legmagasb fokát érte. Hanem azon titok' kijelentését áhíták hallani, melly a' vele megbízott férfiaktól olly szorosán megtartatott, hogy még csak egyetlen egy alapos gyanú sem lopódzott valaki e' tárgyról a' közönségbe; aztán egy parányi gonosz kíváncsiságot is érzének, látni, valljon a' találmány megfelel-e részleteiben a' róla tett pompás híreléseknek, a' róla beszélt csudáknak.

Bármilly vala a' közbámulás a' Daguerre' igazgatása alatt maga a' világosság által nyomott gyönyörű kis képeken, 's a' nemzet által egy olly felfedezésért, mit Európa tőlünk irigyel, mellytől annyit erőködött minket megfosztani, ajánlott áron, még is tanakodának, valljon a' factumok felfognak-e érné az ígéretekkel 's a' köz. várakozással; valljon nem leend-e a' titok' kijelentésében valami véletlen csalódása a' kedvellők' *) ama' sokaságának, kik már azzal kecsegtetik magukat, hogy kéjök szerint teremtenek remekeket, versenyeznek a' legnagyobb festőkkel, még felül is mulják ezeket a' természet' műveit másolásában egy Girouxnál vagy Chevalier Károlynál vásárolt egyszerű szerszám' segédével. Melly kényelmes volna megmenekedni a' mű-

*) Dilettante = amateur. Műkedvellő igen szűkkörű, mivel a' tudomány-vagy éppen kézműkedvellőt is magába kellene foglalnia.

vészt képző munkától és dolgoz tanulástól, és vehetni pénzen egy kis lángeszét!

Hál' istennek a' vásárlók' követelése, kik erszényekből eléggé megfizetettnek hívék azt a' jogot, hogy minden baj nélkül éppen azt és olly jól csinálják a' mit Daguerre úr, nem lesznek kielégítve's még sem csökkenthetjük semmiben ezen találmány' közbámulását; sőt mostantól fogva állíthatjuk 's nem félünk meghazudtoltatástól, hogy különös egybeillesztései 's titokteli feltéteinél fogva csudássággban mindent felül halad, a' mit a' leghéhatóbb ész eddigelé képzelhete. Bizony hámulandó éles elme, ritka ösztön és vizsgálódásra 's találmányra különösen termett lángész, egyszersmind pedig fáradtalan kitérés kelle egymástól olly távul álló környületek' öszveszedésére 's egybeillesztésére. Megvagyunk győződve, hogy Európa' minden tudósai, a' legügyesb chemicusok és physicusok, öszveséggel, egy e-leikbe adott illy feladatot tíz év alatt megfejtteni képesek nem lettek volna; de illy alkalommal nem is a' tudomány forog kérdésben, és minden tudományi bánásmódok, inkább eltértették volna a' czéltől azt, a' ki csupán a' tudomány' elveitől vezérelteté magát, mintsem oda kalauzolja.

Arago úr tárgyát a' tudomány azon főbb pontjainak, mellyek a' fénynek különböző állományokrai chemiai hatását illetik, történeti előadásával kezdé meg; emlité, hogy a' világló sugárok' befolyása a' szaruezüstre (Chlorure d'argent) már 1566 óta elő van hozva a' Fabricius' munkájában; Scheele a' híres svéd vegytanárkésőbbre kísérleteket tett a' színeképnek (spectrum solaire) ugyanazon vegyítékrei munkálatáról, 's megmútatta, hogy a' veres sugár alig barnítá az anyagot, holott a' hatás' legmagasb foka a' violaszín sugár' munkája. Azóta egy még különösb adatot fedezének fel: megbizonyosodtak, hogy a' nap-színkép' színes sugárain túl léteznek még, illetőleg a' legerösb chemiai hatással

bíró láthatlan sugárok, úgyhogy ma mindenarra mütat, miszerint a' fejér sugár fénysugárok' és chemiai láthatlan sugárok' vegyítéke.

Ezen elveket szükség vala említeni, mi előtt a' Niepce és Daguerre urak' bánásmódjának külön leírásához fognánk. Most már azt kell tudni, mi az a' setét kamra (camera obscura), mellynek feltalálását Porta Ker. János nevű olasznak köszönhetni; ez a' szerszám nem egyéb, mint egy rendszerinti látcső' egyik fele; egy illy látcsőben, millyennel játékszinben is élnek, a' külkép a' szemmel átellenbe levő üveg (objectivum) által nagyobbítva át bocsáttatik és mintegy lefestődik a' cső' beljében; a' szem a' hozzá tartott üvegen (oculare) át nézi azt, mint egy nagyobbító szemüvegen nézne valamely tárgyat, ámbár a' jelen esetben a' kép nem valódi; de vessük csak el a' látcsőből a' szemhez tartatni szokott üveget 's fogjuk fel a' képet egy rámará fészített papirossal, mellyet éppen oda teszünk, a' hol az alakulni szokott, így testet adunk azon képnek 's minden részleteivel 's színeivel a' papiroson lefestődve látandjuk; ilyen a' setét kamra' szerkezete; 's illy nemű szerkezettel mutatják nekünk a' kültárgyakat minden árnyéklaikkal egy fejér táblán lefestődve, hová egy lencse üveg veti a' képeiket; a' Niepce és Duguerre urak' találmánya abban áll, hogy ezen képeket a' felfogó táblán állandósítsák.

Ezen találmánynak, mi előtt oda jutott volna, hol tüstént látandjuk, sok változásokon és sok különböző tökélyesüléseken kelle keresztül menni.

Az első probákban természet szerint annak kelle a' kísérők' eszébe ötleni, hogy a' setét kamra' tűzhelyébe *) a' felfogó táblára egy vékony réteg szaruezüstöt alkalmazzanak; ez az állomány, melly a' fény' hatására olly érzékeny,

*) Focus, az a' hely, hol az üveg lencse által vett kép alakul.

a' reá eső világsugarok' mennyiségéhez képest barnúla meg különböző pontokon. Az, erősen világított részek t. i. csak hamar setét barnává változnak, holott az árnyékban maradt helyek bántatlan maradtak, a' közép tinták pedig közbe eső változást szenvedtek; azonban látni való, hogy ezen a' módon a' hatások éppen ellenkezők azzal, a' mik a' természetben; a' szaruezüst t. i. a' fénysugarok' befolyása alatt megbar-nuló tulajdonsággal bírván, a' kép' részei annál setétebbek valának, minél erősbben éré a' világ, holott a' naptól a' tárgyak' árnyékai által óvott pontok inkább vagy kevésbé fejéren maradának; szóval a' világosság feketén festődött 's az árnyékok erősségök' fokához szabott világossággal *).

Ez, megfoghatólag, nagy hiány vala, min szükségkép segitnie kelle, ha valóban hasznos és kellemes eredményeket akarának nyerni. Sokat próbálgaták ezen műfolyamat a' rézmetszetek' másolására alkalmazni; egy metszetet ama' vegyülettel bévont levél papirosba helyezvén, 's a' verőfényre kitévén; a' világosság mindjárt dolgozni kezdé a' rézmetszeten át 's befolyása különbözőek ahhoz képest, a' mint árnyékos, félárnyékos vagy világos helyeket süttött keresztül; de ez is mind az említett visszássággal jár. Davy és Wedgewood különbözőleg alkalmazák e' bánásmódot, és Charles a' physicus a' leczkén silhouettek készite ezen műfolyammal.

Az első tökélyesítés mire Niepce úr eljuttott a' vala, hogy a' képet az árnyék' és világ' tekintetében olyanná tegye a' millyen a' természet, 's ama' visszás hatásokat a' fény' jelenségeivel egyező hatásokkal cserélje fel; e' volt a' nagy sark, egy alap-factum a' fénysugarok' vegytani alkalmazásában, hogy ezen eredményre juthasson, látni valóképp egy fekete lapot kel-

*) A' fényképezés' v. fényrajz' ezen alfoka' az, a' millyen még a' Kobell és Steinheil urak' müncheni próbái vesződnek; lásd legújabbán Allg. Zeit. nro. 230. (aug. 1839).

le használni, mellynek különböző pontjait a' fény' különböző erejéhez, a' tárgyak különböző világosságához képest különböző mértékben elhalványítani képes legyen; úgy kelle művelni, mint a' mivészek a' rézmetszet' azon nemében, mellyben a' világot és féltintákat egy a' réztáblát egészen elfedő fekete réteg' nagyobb vagy kisebb mértékbeli levakarásával állítják elő

Levendula olajban felolvasztott száraz földszurokból (asphalt) készített vegyíték' segédével csinálá Niepce úr első próbáit 's látá munkái' első sikerét; arra is eljuta hogy készítményét a' fény' további hatása ellen megóvja, mi szerint a' származott nyomatékokat szemlélni lehessen; addig elé azon nyomatékokat látni sem vala képes, mert mihelyt világosságra nézés végett kitétték, minden, egy forma szint váltva, elhalványult.

Végre egy harmadik pont, a' legcsudásabb, a' legváratlanabb, mellynek különösen kelle foglalkodtatni a' Niepce úr' találmányos eszét 's a' melly ma is legnagyobb szerepet játszik a' Daguerrotype' munkáiban, a' következő.

Midőn azon ezüsttel fútatott rézlap, melly a' földszurok vegyítékkel bé vala kenve, kitétték a' fény' hatásának, a' kép' lenyomása alig volt észrevehető, holott valóban már létezék, mint mindjárt látni fogjuk, 's a' találosság' új erőködésére vala szükség azt szem elébe tüntetni.

Ezen jelenség' tisztán megértésére, hasonlításba teszszük azzal a' mi az ércz-moor' (moirre metallique) *) gyártásakor történik; az ércz-moor' figurái, t. i. a' czínek a' vaspléhek' czínezésekor történő kristályosodásából származnak; a' kristályosodás nem tetszik meg, mig valami sav' segédével a' legfelső czínréteget, melly a' levegővel érintkezésekor igen hirtelen meg-

*) Emlékezhettek olvasóink azon bádog szelenczékre, mellyeknek felszíne mintegy olly figurákat játszik, millyenek kemény télben az ablakokra fagyott jégvirágok.

hülve csak zavarosan kristályosodhaték. No's, hogy a' Niepce úr' készítményére a' fénysugarok által nyomott kép szembe tűnhessek, még egy új hatás eszköz kell 's ez az eszköz az ő próbáiban a' kőolaj vala; a' kőolajnak úgy látszik tulajdona, az ércz' felszínének azon pontjait, mellyeket az árnyékok a' fény'hatásától óvtak, felraggni és olvasztani, holott a' napsugáraitól ért pontokra nincs befolyása; így kél ki a' kép azon rétegből, mellyben rejtkezdek, 's már most elég a' réztáblát megmosni, hogy a' világosság' minden további behatásától megmentessék.

Igy közeledék lassankint végcéljához azon bámulatos találmány, melly nem sokára egész ragyogásában megjelenend előttünk; hanem a' Niepce úr' készítménye még nagyon tökélytelen eredményeket ada 's azonkívül még olly kevésé vala érzékeny, hogy a' tárgyat néha három nap is a' setét kamra' tűzhelyében kelle tartani, elégséges tiszta nyomaték' kaphatása végett.

Ezen a' ponton vevé át Daguerre úr a' találmányt, melly az ő kezei között olly fontos módosításokon vala átmenendő, hogy azt neki úgy szólván magáéva kelle tenni, és a' melly az ő nevét olly nagy hírrel környezé. Ő maga is hasonnemü próbákkal foglalkodva szép felfedezésére többféle kísérletekkel készülgete, mellyek magukban olvasóinkra nézve kevés érdekléssel bírók 's azért el is hagyjuk, hogy vég eredményünkhöz érkezzünk. Legyen tehát elég mondani, hogy ezen próbák mind vékonyabbak, finomabbak lettek 's a' többek között az ő ügyes kezei az anyagokat már nem többé durva és tapintható, hanem gőz állapotokban fordíták munkára, mindaddig mig az anyag hová tovább foghatatlanabbá levén, azon pontra jutott, mellyen már úgy szólva érzeinket nem illeti, mellyen legkényesb szerszámaink elől elsikamlík; szóval két gőznek számíthatatlan vékonyságu arányban egy-

bekapcsolt hatása által tudá elé teremteni, a' már ismert csudálatos eredményeket.

(Vége közelebből.)

A' hatszázados Jegyes

(Németből.)

Nem sokkal azután, hogy a' halál IV. Hadrián pápát a' tiarától megfosztá, 's hogy a' német császár Barbarossa Fridrik ennek követnöke — successora — III. Sándor ellen véres harczba elegyedett, Velenczében — 1173-ban — a' dögvész kiütött. E' köztársaság ezen időben a' tekintet' és hatalom' olly magas lépcsőjén állott; mi szerint Fridrik császárra nézve éppen nem vala közönbös dolog, hogy ez átellenében Sándor pápa' részére nyilatkozott. Szövetségesei ellen folytatott több rendbeli harczaiában mindig e' köztársaság vívta ki a' győzedelmet; ez ejté fogságba Gradoban tizenkét kánonokival együtt aquilejai Ulrik patriarkát is, ki a' császár' bujtása' következtében elég vakmerő volt feltámadni ellene.

Igy a' német császár' hatalmas ellenévé növekedvén, magára vonta a' konstantinápolyi császár Manuel' feltékeny szeméit is, ki kedvetlenül szemlélte, miként a' republica ereje' gyarapultában telepítvényit a' Fekete-tenger' tulsó partjai-ig, sőt egészen a' Mäotis-tó' legszélő határáig terjeszté.

Ezen időpontot, mellyben Velencze már tetemesen háborúba volt bonyolodva, Manuel császár alkalmasnak vélte a' hatalmas republica' alázására; 's hogy tehát ezt használatlan el ne szalaszssa, minden réveiben kiosztá a' parancsot: a' velencei hajókat letartóztatni 's Dalmatia' fővárosait meghódítani.

De a' velenceiek nem estek kétségbe, elég erőt érezvén magukban mérkezni mind két

császárral. Határozatukká lón dicsőségük- 's szabadságukért harczolni, 's alig három hónap alatt talpon álla hajóhaduk száz gályák- és húsz kisebb ladikokban. Az akkori doge, Vitale Micheli, álla e' hatalom' csúcsán, ki mi után Ragusát 's Spalatrot, mint szokták mondani, futtában bevette, harczlángzón vitorlázott a' Hellesponthoz.

E' gyorsaság 's erőkifejtés bámulást 's félszet költe föl Manuel császárban, 's így a' negropontei helytartót legott a' győzelmes doge elébe küldé, tisztvé levén ennek tétetve a' korábbi megtámadás' vétkét tévedésnek adni ki, 's igérni bár milly elégtételt. A' doge legott megszüntetett minden ellenségeskedést, 's mi után a' császár ajánlatához képest Konstantinápolyba két követet küldé, a' békeföltétekről értekezendőket: horgonyt vettett Scio sziget előtt, a' békekötést itt hajóhadával együtt bevárandó.

Sebastiano Ziani 's Orio Malapiero voltak a' két velencei, kikre ezen követség bízott. Honuk' legelőkelőbb családaiul származának mind ketten, 's ha bár még csak éltök' tavaszkorában állók: bátorságuk- 's bölcseségökre hagyathaték bizton eme' fontos ügy. Manuel császár a' legnagyobb pompával fogadtatni rendelé őket, 's úgy bánék velök udvarában; mint két barátával. Azonban mosolygva nézte a' szép ifjakat, kik udvara' fényei között egyszerű fegyverdiszokban mutatkoztak, mert hívé a' bölcseséggel, melly alatt heves vértolong át az ütereken, könnyüden végezhetni.

A' helyett, hogy az alkudozások megkezdettek volna, egyik fényes ünnepélyt nyomba követte a' más, úgy tetszett, mintha a' békét előbb meg akarnák ülni ünneppel, mint sem az megkötették. De Sebastiano Ziani mind ez általa még soha nem látott pompák' daczára sem téveszté el célját szemei elöl, 's bár ha társa, kinek Konstantinápolyban igen

jól telt ideje, elébb igyekezett is levernü a' császár ellen sürgő tolkodásairól, utóbb ugyan csak nem tartóztathatá el őt, hogy a' doget ne értesítné a' császárnak szemmel látható szántsándékos késedelméről 's czéltalan veszteglésükről, valamint hogy útasítványt ne kérne, javallván egy úttal a' dogenak erőtéljes szabályokhoz folyamodni. De az előre néző Vitale, ki jobbnak látta fegyver nélkül köthetni meg a' békét, 's ki ez okból Manuel császárval a' jó egyeséget nem akará fölbontni, türodelmet javallt a' követeknek 's mindennemü vigyázatot.

Végre oda vitték a' dolgot, hogy az alkudozások megkezdettek. Ez alkalommal mind két követ annyi nyomossággal sáfarkodott a' republica' érdekében fenforgó pontok körül, hogy a' császár — ki a' Hellespont' kapujánál vasmacskát vetett, hajóhadtól nem kevésbé volt félelemben — minden kívánataikban megegyezett. A' békealkut már csupán aláírni kellett; de ezt a' velencei követek nem tudták végre hajtani. A' császár minden módot elpróbált, őket szórakozásba ejteni, 's még a' konstantinápolyi kecses hölgyek sem kiméltek fáradságot, a' két ifjú hőst véstéljesb harczokban bonyolítani, mellyekben nem kelle győzelmeknek maradhatniok.

Malapiero' szíve ennyi szépségnek nem állhatott ellent, 's azon, édes érzések között — mellyek előszer itten lopzkodának kebléhez — boldognak találta magát Konstantinápolyban. Csak Zianinál szenvedett hajótörést minden próba, mert honából egy szende kép, mint valamelly talizmán, mélyen nyugodott lelkében, 's ez őt bizton 's csenddel vezérlé át mind azon veszélyes sziklák között, mellyek célja' útait környezék.

„Tekintél-e körül — kérdezé egy napon barátját — a' révben, 's vetted-e észre, miként sürűdik ottan naponként az árboczerdő? — Nem hiszed-e, hogy minket csak azért tartóztatnak itt

folytonosan, mi szerint ez alatt illőleg felkészülve, majd a' félig kész békével együtt csúfoson elutasítsanak? "

Malapiero nem osztozott a' Ziani' aggodalmiból. Most ez kézen fogá őt 's monda: „Orio! én tudom, hogy szerelembe estél, 's azért látsz körülted mindent szebb színben. De a' haza legyen több előtted, mint szerelmed! — azért állj szilárdul, 's ne ingadozz, mert az rád épített!“ — Malapiero elpirult 's hallgatott. — Ziani őt szelíden magához vonva, folytatá: „A' barátért őrt állani, szent felhatalmazottsága a' barátságának. Tán jöni fog idő, midőn ezt te is viszonzhatod!“ — Egymás' karjai közé borulának... 's legott a' császárhoz siettek, 's komolyan nyilatkoznak, mi szerint ha tovább is késik az aláírás, ezen szántszándékos halogatást új harcizénetnek tekintendik 's késedelem nélkül elutazandnak. — Manuel igyekezett őket nyugtatni, de egyszersmind értésökre adá azt is, hogy most teljességgel nem bocsátná útra, ha szinte erőszakkal kényteleníténnék is akadályozni őket! — Nem vesztének ottan több időt a' követek, hanem titkon hírnökök küldének hajóhadukhoz, állapotuk felől a' doget értesítendőök 's azt ráveendőök, mi szerint legottan vezéreljen serget Konstantinápolyra 's a' békét vívja ki erőhatalommal, ha szinte az ők élete veszélyeztetnék is ez által.

De a' hajóhad kimaradt, 's hírnökük sem tért vissza.

Ziani most öreg hű fegyvernökét küldé el; ez átöltözködve — tudta Ziani — szerencsésen kiért a' révből, de az ő megtértét is hiában várták. Ezen kimaradás 's a' császár' magaviseletének változása, ki most velök társalkodásában némi kevély hangot veve föl, semmi jót nem gyanítatott velök.

'S ebben igazok is vala! Vitale Michelinek flottája megveretett 's csaknem semmivé

tétetett — nem emberi erő által ugyan! — 's a' maradék Sciótól elszaladott.

Manuel császár minden hatalmában levő ravasz számításokat megtett, hogy e' terhes el-lenséget nyakáról lerázhassa 's a' káros békekötéstől menekedhessék, de mivel erejét e' cél' kiviyására elégtelennek látta, a' szent természetnek kelle őt gyalázatos szándékában elősegélni. — Jól tudta ő, hogy Scióban dögleletes me-leg szellők szállongtak, 's előre látta, hogyha az ellenserget hosszab ideig a' tájon tartóztatnia sükerülend neki, úgy abban a' betegségek jóformán lábra kapandnak. Számításai őt nem is csalák. A' minden emberi betegségek legborzasztóbbika — a' dögvész — rémitő alakban lépett közökbe, 's hiénakörmeivel olly szörnyű ragadozást tett, hogy a' 120 járművekkal ellátott hajóhadból alig menekheték meg előle 15 gyérnépességű gálya. Az ekként menekvők vitéz társaikat a' vész' helyén hagyva, szomorúan 's béke nélkül szállottak honukba.

A' császár többé nem tartóztatá a' velencei követeket, hanem hajóhaduk' sorsát tudtokra adván, kinyilatkoztatá, hogy alkudozásaik merőben felbomolvák, 's hogy elutazhatási szabadságukat is csak különös kegyelemnek kell tekintniök.

A' sors még ezzel sem érte be. A' dögvész ugyan is a' szaladó velenceiekkal együtt átszállt a' szárazra is; mert alig hogy Vitale hada' maradványával partra jutott, a' dögvész magában Velenczében is kiütött, irtózatos dulást követve el (1173).

Ziani 's Malapiero útközben hallák már fővárosuk' siralmas állapotját. „Irtózatossal megyünk — monda Malapiero — szembe! melly ellen bátorságunk 's erőnkkel sem védhetjük éltünket!“

„És nekünk még is szembe kell mennünk vele! felelt Ziani; a' sors' áldozatai' számát tán meghatárzá, 's nekünk föl kell választása alá ma-

gunkat ajánlanunk... így talán kedvezend más, kedvesebb életeknek!”

Erős melye mondhatlan magasan doboga ezen szavaknál, mert ő Velenczében, egy kedvesen viruló bimbót ismerte, mellynek tavaszéltéért örömet feláldozá az önmagáért.

Midőn tudniillik a' konstantinápolyi hadhoz gyorsan készülve, ehhez minden egyén önkéntesen ajálkozik erejével, egy napon Ziani önfegyverzette járművével mélyen behajózott a' tengerközépre, a' még tapasztalatlan legénységet ottan gyakorlandó. Itt őt véletlen vihar lépé meg, melly elől végre nem minden veszedelmen kívül egy kis sziget' öblébe vonúlt, oltalmat keresendő. Kisdéd távolságra onnan, hol kikötetett, egy lánykát pillanta meg a' tengerparton magányosan ülni, ki feje kendőt lobogtatva kezében, — mint felé közeledtével kivetheté — tiszta, csengő éneket vegyíte a' szélzugáshoz, mellynek moraja — úgy tetszett, mintha — dühében az ő szavait el akarta volna fúni.

A' lány rémülten szökelt fel, midőn a' fegyveres férfit megpillantá oldalánál, 's ennek kérdésöködéseire elbeszélé, hogy atyja 's fivére — két halász — csónakukkal még a' tengeren lennének, 's énekével nekik szokott jelt akart adni a' kikötésre. „Jönök valahára!” kiálta örülve a' lány; „Tekintse csak, mint küzdnek a' hullámokkal!” — Ziani egy csónakot — játékát a' hanykódó haboknak — pillanta meg, mellynek ügyes vezérei ugyancsak parthoz jutának.

„Ez úttal a' zivatar szinte erősb vala nálunknál!” szolt az öreg hajós, mig lánya gyermekül örömmel röpült nyaka köré: „Ugyancsak nem diszlett neki, hogy zsákmányunktól megfoszszon viszont! ma nagyon derék halhuzást tévének!” 's ez alatt parthoz köték kis csónakukat, a' lány pedig egy a' közel csalitok közti kunyhóból kosarakat hordott elé, mellyekben a' halakat odaig szállították.

„Kegyednek, nemes úr! az éjet itt kell töltenie,” szolt Zianihoz az öreg halász. „Járműve azon öbölben biztosan áll; reggel előtt a' zivatar nem fog elállni. Sziveskedjék hozzánk jöni; mi ugyan nem lakunk itten, — ezen kunyhót csak hirtelen meglepő rossz időben használjuk ótalomul, de azért ez is megjár, 's étlen nem is kell tőlünk távoznia.”

„Igen, igen!” szolt a' lányka, karját megragadva; Kegyednek nálunk kell maradnia, 's megkóstolnia a' halat, mit számára igen jól elkészíteni szándékszom.”

Ziani rá állott, 's Pietro, a' lányka' fivére a' járműhöz küldeték, a' legénységnek Ziani parancsait megviendő, egy kosár hallal együtt. A' tűzhelyen vidáman lobogott föl legottan a' láng, 's mig a' két testvér vacsorakészítésben forgolódott, Ziani az agg halászszal egy padraült. Az öreg neve Bartholomeo Daponte volt, ki korábban munkás részt veve a' köztársaság' minden dicsőséges harciban. Sebekkel fődötten halászathoz foga, mert „a' tenger' vize orvosol,” monda, 's utóbb meg is házasodék, 'stb. Ziani azonban kevéset hallgatott az agg' beszédere, mert szemeit nem veheté le a' lányról, ki a' vacsorát készíté. Nem tudá eléggé bámulni a' gyönyörű alkatot, mozdulatainak természetes' báját, 's az igéző angyalárczot; a' szélvesznek titkon halát monda, melly még mindig dühösen süvöltözött a' kunyhó felett.

Végre Pietro felhozá a' tálat, legízletesb halakkal. Giovanna elvevé a' Ziani' siskát 's fegyverét, bizalmason mellé helyezvén, 's mig gyermekileg vidor tréfaival 's leirhatlanul kedves szelidségével az időtöltést élénkítette, gyönyörű fekete, nagy szemeit gyakran nyugtatá barátságos elfogulatlanságában a' kedves harcznokon, figyelemmel csüggyvén annak minden szaván. De pillantásai tavaszi napsugárhoz valának hasonlók, mellyek belsejét szelíden hevíték, mint-

ha a gyöngéden zárt bimbókat végre fessedésre akarák juttatni.

„Nem szándékszol-e számunkra fekhelyet készíteni Gio vanna?“ kérdé az atya, midőn már jól lakának.

„Nem! — monda kéréleg, 's gyöngé pir ömölvén el arczain — nem, atyám! ne alugyunk; az éj rövid, 's ki is tudna illy zivatar' alkalmával alunni? — Inkább csevegjünk együtt, úgy is ki tudja, mikor tölthetünk még időt az idegennek!“

Ziani helyeslé Gio vanna' szavait, a tűz fölszittatott, 's míg a' két testvér egy finom hálón dolgozott, az öreg hadi tetteit kezdé beszélni. Ebben mindnyájan a' legélénkebben részt vettek. Gio vanna, ki ezeket már gyakran hallotta, olykor segített atyján, midőn ennek válamí nem jutott eszébe, 's az ifju Pietro magát felejtve sokszor fölugrék; ökölbe szorongatva kezeit, mintegy atyja' segítségére iramlandó; ha ez kemény csatával küszködék.

Végre midőn az öreg szünetet hagyva, Ziani fölszólította Gio vanna't énekre. „Tiszta hangodat már tegnap hallottam a' parton, — monda ő — légy jó énekelni, 's ígérem hogy sokkal csendesebb hallgatód leszek, mint vala a' szélvész.“ — Gio vanna nem vonakodott, hanem atyja' intésére elkezdte egy régi halászdalt, melynek szavai a' következők:

Tiszta, mint tükör, a' vizár,
Mellyen a' halászlány jár
Gyöngé szellő' lengtinel,
Csónakán zefir enyelgve —
Barha tőle meg nem értve —
Édes titkokat beszél.

Most a' hab szól: „Drága szellő'
E' szép lánynak ah, mi' kellő'
Csókkal öntni lábait!“

'S őt a' szél im fölsegíti,
'S már már csókokkal fereszti
A' kis angyal' talpait.

Vágya' teltén újra így szól:
„Még kezét 's karát esnek jól
Csókjaimmal hinteni!“
'S a' szél újított erővel
Őt legótt' addig tola' fel,
Újabb vágyát tölteni.

Szólt viszont: „Oh szebb a' lánynak
Ajka 's arcza! Erre vágnak
Kehlem' érzeményei!“
'S legítt' szárnyain a' széllehek
Addig lebbent, hol díszelgnek
Arcz' 's ajak' gyönyörjei.

'S hogy élvezte ajka' báját,
Méz lehelltét, édes csókját,
Majd nem t'om hová jutott!

'S imy, míg a' szél észre vette,
A' halászlányt felölelte,
'S vele gyorsan elfutott,

Most a' szél viharra nőtt fel,
'S rá csapott szörnyű erővel
És redőit szegdele,

Mind hiában, nem találta
Őt a' hab mélyébe zárta,
Hol korán sárját lelé!

„Szegény vihar! boldogabb hullám!“ szólt
Ziani halkal.

„Nó, csak tovább, — monda az öreg —
énekeljük együtt e' dal' folytatását!“ De Gio-
vanna mint egy elkomorult, 's bár Ziani is
kérte őt, nem akart tovább énekelni.

„Ha Ön meg akarja hallni a' többit is, úgy
reggel csónakunkon utazzunk együtt; tengeren
sokkal kedvesebb.“

(Folytatása közelebbről.)